

Wolaantastende insecten

door
B.T. BOSMAN

Inleiding

Larven van een aantal insectensoorten voeden zich al vele eeuwen met kadavers van dieren, waarvan dan met name de pels of de veren worden gegeten. Ook werden deze insecten aangetroffen in de nesten van vogels of de schuilplaatsen van andere dieren, waar ze zich eveneens voeden met (resten van) veren en bont. Later werden deze larven door de mens als zeer hinderlijk ervaren, doordat zij wollen kleding, vloerbedekking, bont, opgezette dieren, enz. beschadigen.

De insecten, die behoren tot deze wolaantasters, zijn onder te verdelen in „kleermotten” (familie *Tineidae*), de zadenmot (familie *Oecophoridae*) en tapijtkevers (familie *Dermestidae*). Genoemde soorten bezitten de eigenschap, dat ze keratine, een eiwit, dat het belangrijkste bestanddeel vormt van bont, wol en veren, kunnen verteren. Daarnaast kunnen deze soorten zich voeden met een grote variatie in droog, eiwitrijk voedsel, zoals vismeel e.d., maar ook met plantaardig voedsel, zoals granen.

Aantallen monsters

Zoals bekend wordt de Afdeling vrijwel dagelijks voorzien van monsters insecten, waarvan de soort bij de verzender niet bekend is. Ook de wolaantasters behoren daartoe, zoals in onderstaande tabel, die de aantallen uit de periode 1977-1984 weergeeft, te vinden is. De insecten zijn in de al eerder genoemde groepen verdeeld en naast de aantallen inzendingen zijn ook de percentages per groep aangegeven. Er is een duidelijke afname in het aantal tapijtkeverachtigen te constateren in de periode 1977-1981. Daarnaast een duidelijke toename in de aantallen zadenmotten in dezelfde periode. In de laatste 4 jaren is het aandeel van de groepen ongeveer gelijk (ca. 30 à 35% van het totale aantal ingezonden wolaantastende insecten). Het ziet er dus naar uit, dat met name de zadenmot (*Hofmannophila pseudospretella* Stt.) zich een vaste plaats heeft verworven tussen deze ongewenste wolaantasters (zie tabel en grafiek).

Van het totale aantal inzendingen van mijten en insecten vormen deze wolaantasters nu (1981-1984) gemiddeld 10%.

De zadenmot heeft zich, zoals uit het bovenstaande mag blijken, in onze woningen gevestigd en zal daar in vele gevallen bestreden dienen te worden.

Algemeen

De zadenmot, die ook wel bruine huismot wordt genoemd, komt zeer algemeen voor. De larven voeden zich met plantaardige en dierlijke materialen. Ze worden soms op graanzolders en in levensmiddelen gevonden, maar veroorzaken de meeste schade aan enigszins vochtig geworden wollen vloerbedekking en wollen stoffen.

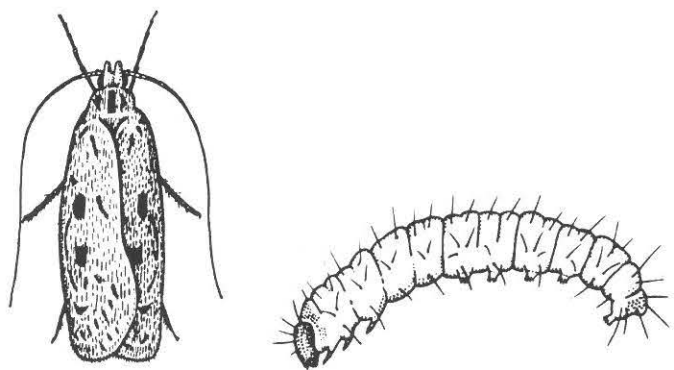
Uiterlijk en leefwijze

De zadenmot heeft een vleugelwijdte van 17-26 mm. De voorvleugels zijn bruinzwart van kleur en hebben een drietal zwarte vlekken. De achtervleugels zijn iets lichter van kleur. De larven (rupsen) zijn geelwit van kleur en worden maximaal 2 cm lang.

In onverwarmde vertrekken treedt 1 generatie per jaar op. De motten vliegen van juni tot augustus.

De zadenmot wordt regelmatig in gebouwen aangetroffen. De larven ontwikkelen zich in allerlei plantaardige en dierlijke materialen, zoals zaden, graan, kurk, linnen, wol en bont.

Ze kunnen zich alleen ontwikkelen in vochtig materiaal bij een hoge relatieve luchtvochtigheid. Vooral op rustige en vochtige plaatsen zoals b.v. onder tapijten, onder vloeren en in vogelnesten treft men ze aan. Vanuit vogelnesten kunnen larven gebouwen binnenkomen.

Schade

De aangerichte schade is soms aanzienlijk. Kleden, vullingen van matrassen en stoelen, gedroogde planten, graanproducten en zelfs linnen boekbanden kunnen worden aangetaast. Met name in enigszins vochtige wollen vloerbedekking kan aanzienlijke schade ontstaan. Ook hout, dat in direct contact staat met deze vloerbedekking kan „aangeknaagd” worden, b.v. kastpoten, plinten e.d.

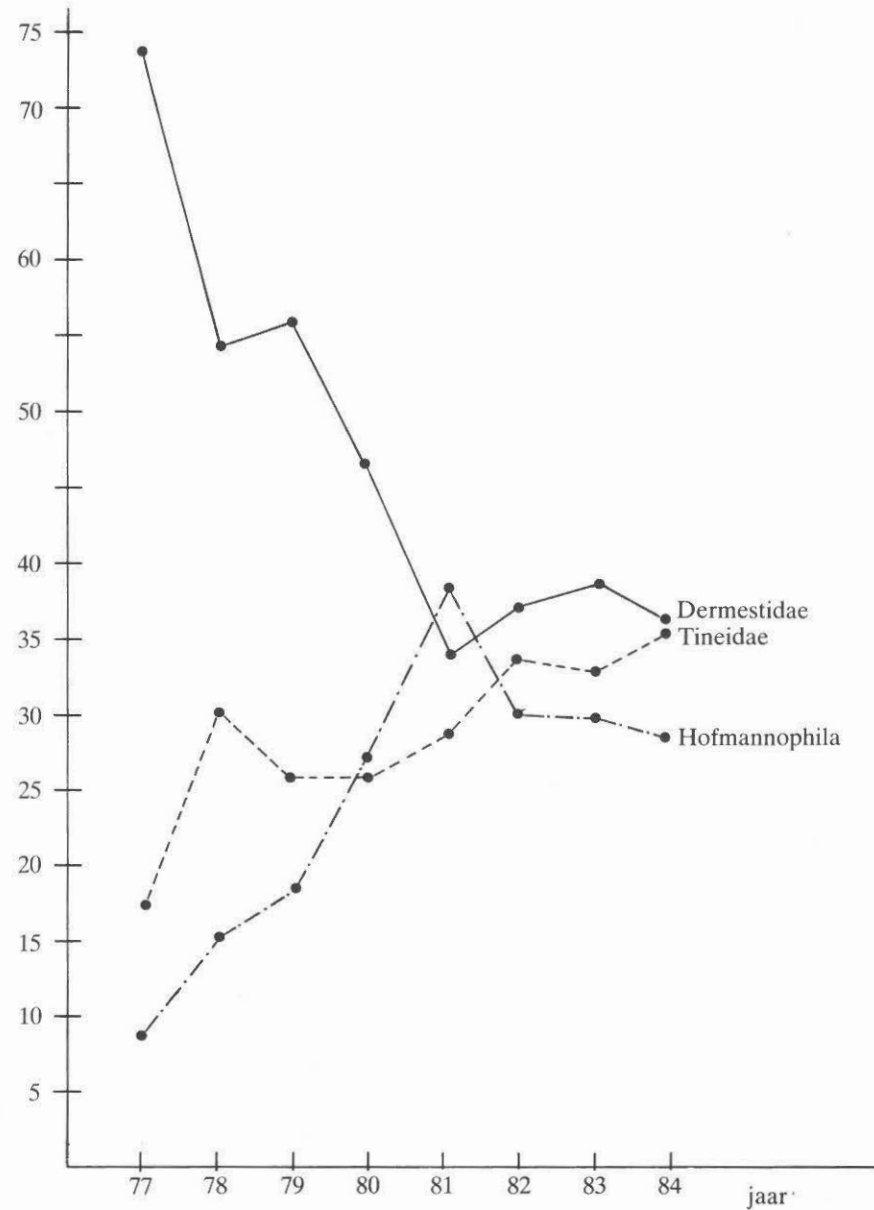
Wering en verdeling

In de eerste plaats dient het vertrek, waarin de rupsen (mottelarven) voorkomen, zo droog mogelijk gehouden te worden, door bij zonnig weer te luchten of droog te stoken. Aangetaste meubelen kunnen bij de verwarming worden gezet of in de zomer in de zon worden gedroogd. Het is wel gewenst om dan de bekleding los te maken, zodat ook het inwendige intensief gedroogd kan worden.

Aantal ingezonden monsters.

	77	78	79	80	81	82	83	84
<i>Dermestidae:</i>								
<i>Anthrenocerus australis</i>	9	9	7	18	16	20	26	20
<i>Anthrenus fuscus</i>	–	–	1	–	–	–	1	–
<i>Anthrenus museorum</i>	–	–	–	–	1	1	–	–
<i>Anthrenus pimpinellae</i>	–	–	1	1	1	1	1	–
<i>Anthrenus sp.</i>	2	10	19	45	33	61	58	54
<i>Anthrenus verbasci</i>	43	27	20	8	25	9	37	32
<i>Attagenus pellio</i>	4	3	5	10	6	5	6	11
	58	49	53	82	82	107	129	116
in percentage van het totale aantal	73,4%	54,4%	55,2%	46,3%	33,6%	36,8%	37,8%	36,2%
<i>Oecophoridae:</i>								
<i>Hoffmannophila pseudospretella</i>	7	14	18	49	93	87	101	90
	8,9%	15,6%	18,8%	27,7%	38,1%	29,9%	29,6%	28,1%
<i>Tineidae:</i>								
<i>Niditinea fuscipunctella</i>	–	2	6	5	13	13	7	2
<i>Tinea pallescentella</i>	2	–	6	–	3	1	5	1
<i>Tinea pellionella</i>	4	9	8	20	34	45	70	66
<i>Tinea sp.</i>	–	1	–	–	–	1	–	1
<i>Tineidae</i>	–	–	–	1	–	3	4	–
<i>Tineola bisselliella</i>	8	15	5	20	19	34	25	44
	14	27	25	46	69	97	111	114
	17,7%	30,0%	26,0%	26,0%	28,3%	33,3%	32,6%	35,6%
Totale aantal wolaantasters	79	90	96	177	244	291	341	320
Percentage van het totale aantal inzendingen	4,9%	4,5%	4,9%	8,4%	9,3%	10,9%	10,1%	10,8%
Totale aantal bij de afdeling binnengekomen monsters	1623	2003	1965	2115	2612	2676	3390	2950

Aantal monsters
(in percentages
van het totaal)

Voorts kan een bestrijding worden uitgevoerd met behulp van deltamethrin toe te passen in een plantenspuit, of een spuitbus die permethrin of propoxur bevat. Met dergelijke middelen, die bij drogisten verkrijgbaar zijn, kan men de plaatsen bespuiten waar de larven worden aangetroffen (b.v. onder randen van vloerbedekking). Hierdoor wordt op de bespotten plaatsen een giftig residu aangebracht, dat nog enkele maanden zijn dodelijke werking op de insecten behoudt. De genoemde middelen zijn toegelaten ter bestrijding van kruipende insecten. Indien een bestrijding van enige omvang moet plaatsvinden, dan wordt u geadviseerd offerte te vragen bij de gemeentelijke of regionale ongediertebestrijdingsdienst of ongediertebestrijdingsbedrijven.

Verder vestigen wij nog de aandacht op de zogenaamde motechte produkten die in de handel verkrijgbaar zijn, zoals dekens, bontjassen e.d. De aanduiding „motecht”, die over het algemeen tevens een bestand zijn tegen vreterij van textiel-aantastende larven aangeeft, is echter wettelijk niet beschermd, zodat men t.a.v. het gebodene louter afhankelijk is van de interpretatie van de producent en van eventuele verdere aanduidingen.

Tenslotte wijzen wij erop, dat deltamethrin, permethrin en propoxur ook voor mensen en huisdieren giftig zijn en dus bij onverstandig gebruik, risico kunnen opleveren. Tijdens de behandeling moet men ervoor zorgen, dat het middel niet wordt ingeademd. Men dient de op de etiketten vermelden voorschriften op te volgen. Het middel mag onder geen voorwaarde met voedsel in aanraking komen.

In de praktijk is gebleken, dat ook de wollen garens, die een zogenaamd motecht makende of motwerende behandeling hebben ondergaan, door rupsen van de zadenmot worden aangetast.